

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Eesti Vabariigi Valitsus
Stenbocki maja
Rahukohtu 3
15161 Tallinn

Meie 06.07.2020

Välistöajuga seotud probleemidest

Lugupeetud peaminister Jüri Ratas!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Eesti Tööandjate Keskkliit pöörduvad Teie poole seoses meie liikmete poolt esitatud arvukatest küsimustest, mis tulenevad välistöajou kasutamise võimalustest nii lähi- kui pikemaajalises perspektiivis. Osundame, et vähemal või suuremal määral on välistöajou kasutamisega seotud küsimus täna oluline ettevõtetele, sõltumata nende tegevusvaldkonnast või geograafilisest asukohast, ning meie hinnangul viiks välistöajou kasutamisest loobuma sundimine mitmed sajad ettevõtted juba lähikuudel raskustesse, mis omakorda tooks kaasa reaalse ohu tuhandete Eestis asuvate töökohtade kaotuseks, puudutades omakorda kümneid tuhandeid perekondi. Meie hinnangul tuleks teha kõik, et seda vältida ning mitte suurendada kunstlikult koormust töötuskindlust- ja sotsiaalkindlustussüsteemile ning mitte vähendada maksutuluseid.

1. Välismaalase ajutise viibimise ja lühiajalise Eestis töötamise erisus

Eeldame, et olukorra tõsidus seoses lühiajalise töötamise registreeringute lõppemisega ning sellega seotud töötajate väljarände kohustusega on Teile teada ning siseministerium on vastavad ülevaated Teile esitanud. Sellest tulenevalt eeldame, et probleemide ulatus on valitusele samuti teada – probleemid ei piirdu mitte ainult põllumajandussektoriga, puudutades väga ulatuslikult ka tööstussektorit, ehitust ning tervikuna olulist osa aktiivselt tegutsevatest ettevõtjatest ja maksumaksjatest.

Kuigi täna on jätkuvalt probleemid kõige akuutsemad põllumajandussektoris, tuleks lahendusi leida kiiresti üldiselt ja kõiki sektoreid arvestades.

Rõhutame jätkuvalt, et ettevõtjad vajavad peamiselt oskustöölisi, mitte lihttöölisi. Ettevõtjate huvi hoida palgal välismaalastest lihttöötajat vähendab välismaalaste seaduses olev nõue, mille kohaselt tuleb ka lühiajaliselt Eestis töötavale välismaalasele maksta vähemalt Eesti keskmist palka. Arvestades, et kriisilukorras tegelevad ettevõtjad kulude sh palga kärpimisega on välismaalase palkamine kindlasti väga kaalutletud ja hädavajalik samm, kuna kulud välismaalase palkamisega ei ole enamasti väiksemad. Meile teadaolevalt jäävad palgamäärad välismaalastest oskustöölisele keskmiselt 1 – 1,5 Eesti keskmise palga piiridesse, mis tähendab, et kindlasti ei ole tegemist odava tööajuga.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Tööjõupuuduse tulemusena jäävad ettevõtjatel täitmata tellimused ning see vähendab ettevõtjate käivet ja ekspordi ning ohtu satuvad ka kohalike töötajate töökohad. Meieni on jõudnud arvukalt näiteid, kus ettevõtteid, kus töötab kokku ca 100 töötajat sh alla 10% välismaalasi, kes täidavad sageli mõnda väga spetsiifilist funktsiooni ning nende lahkumine seab väga raskesse olukorda kogu ettevõtte. Sageli on tootmisprotsessi vaadates tegemist kriitiliste funktsioonidega, kuhu Eestist või ka lähiriikidest ei ole olnud juba pika aja jooksul võimalik leida sobivate oskustega inimesi. Sageli neid meie lähiriikides, rääkimata Eestist ka ei koolitata.

Kokkuvõttes tähendab selliste isikute Eestist lahkumine, et ettevõtteid tervikuna satuvad raskustesse, väheneb riigi maksutulu ning suureneb kohalike inimeste arv, kes vajavad riigilt toetust. Leiame, et riigi huvi peaks olema igati toetada neid ettevõtjaid, kellel on täna veel tellimusi ja kes saavad tööd teha, ilma erinevaid abimeetmeid kasutamata.

Rõhutame, et ettevõtjate esimene eelistus on võtta tööle kohalikke töötajaid, kuid paljusid ametikohti ei ole võimalik täita kohalike töötajatega, sest neil pole vastavaid oskuseid. Kriisi tingimustes suureneb kindlasti töötute arv, kuid neil ei ole reeglina vajalikke oskusi, et koheselt näiteks tööstussektoris oskustööliseks minna. Samuti ei ole võimalik töötul paari kuuga omandada vajalikke oskusi. Lisaks tuleb arvestada sellega, et erinevate toetusmeetmete tulemusena ei pruugi kohalikel töötajatel olla motivatsiooni naasta kiirelt tööturule.

Tervitame valitsuse tänast otsust avada jälle piirid välistöölisele. Kuivõrd väärt oskustöölise leidmine on aeganõudev ja kulukas, teeme ettepaneku lühiajaliselt probleemi lahendamiseks lubada Eestis õigusliku alusega viibivatel välismaalastel töötada vähemalt kuni käesoleva aasta lõpuni, sõltumata nende elamisõiguse kehtivusest. Seda tingimusel, et isikul on registreeritud töökoht ning tema igakuine sissetulek on võrdne või kõrgem Eesti keskmisest töötasust.

Palume võimalusel teatada meile Teie seisukoht, kas toetate sellise lahenduse rakendamist või, juhul kui Te seda ei toeta, siis millised võiksid olla alternatiivsed toimivad lahendused, kuna ettevõtjad ootavad Vabariigi Valitsuselt selget seisukohta olukorra lahendamiseks.

Pikemaajalised lahendused

Lisaks lühiajaliste probleemide lahendamisele on meie hinnangul oluline siiski leida adekvaatne mudel välistööjõu kasutamiseks ka pikemas perspektiivist, kuna tegemist on majandusarengu jaoks olulise küsimusega. Praegune pikaajaliste töölubade kvoodisüsteem on selgelt ajale jalgu jäänud, ega õigusta ennast.

Meie hinnangul tuleks välistööjõu kasutamist lubada kindlasti järgmistel juhtudel:

- a) Töökohta ei ole olnud võimalik kohalike töötajatega täita ega neid ka koolitada (Töötukassa hinnang);

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

- b) Töötajale makstakse kontrollitult vähemalt Eesti keskmist töötasu või alternatiivina sektori keskmist töötasu (maksuhalduri andmed);
- c) Välis töötajaid kasutav ettevõtte on täitnud ja täidab korrektset maksukohustusi (maksuhalduri andmed).

Leiame, et välis töötajõu kasutamisega seotud põhimõtteliste lahenduste väljatöötamiseks tuleks vastava ülesanne anda viivitamatult Vabariigi Valitsuse juures olevale majandusarengu komisjonile.

Palume ka pikemaajaliste lahenduste puhul teatada meile Teie seisukoht, kas toetate põhimõtteliselt väljapakutud lähenemisel põhineva lahenduse rakendamist. Juhul kui Te seda ei toeta, siis millised võiksid olla alternatiivsed toimivad lahendused, kuna ka siinkohal ootavad ettevõtjad Vabariigi Valitsuselt selget seisukohta olukorra lahenduseks.

Loodame, et leiate võimaluse omapoolse tagasiside andmiseks esimesel võimalusel.

Lugupidamisega

Mait Palts
Peadirektor
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

Arto Aas
Tegevjuht
Eesti Töandjate Keskkliit